

Första BiS-salongen - en sammanfattning

Lena Lundgren inledde med att presentera BiS och aktuella BiS-frågor.

Foto: Anna-Stina Takala

Rapport: Tobias Willstedt

En torsdag i början av november 2010 träffades ungefär 20 bissare och andra biblioteksintresserade på Spelbomskan i Stockholm för att diskutera bibliotek, ideologi och varför vi egentligen vill jobba på folkbibliotek. Resultatet blev en bred diskussion som berörde både högt och lågt.

Fröet till det som skulle bli BiSsalong 1 “Varför vill du jobba på folkbibliotek” föddes egentligen på BiS årsmöte där möjligheterna att kunna samtala och diskutera fritt i ett större sammanhang utanför BiS efterlystes. Vi i BiS styrelse upplevde diskussionerna inom BiS som väldigt viktiga och givande för oss som deltar i styrelsen. Samtidigt upplevde vi att det finns ett stort uppdämt behov av diskussion i hela biblioteksvärlden. Och där var vi av uppfattningen att skulle BiS kunna spela en stor roll.

Vi beslutade oss för att anordna ett öppet möte, ett seminarium, en “salong”. Formen skulle fungera så att vi i styrelsen producerar ett par texter som underlag för diskussion under mötet. Texterna skulle finnas

offentliggjorda och tillgängliga god tid innan själva salongen ägde rum för att alla som önskade skulle kunna läsa dem. De texter som skrevs till den första salongen “Var hamnade jag” av Nick Jones och “Vad vill vi som jobbar på folkbibliotek” av mig, Tobias Willstedt. Vi ville också att salongen skulle vara trevlig och avslappnad och ha ett allmänt öppet klimat, så vi såg till att bjuda på både mat och dryck.

BiS

Lena Lundgren inledde kvällen med att berätta lite om BiS i historia och vad föreningen gör i samtiden. BiS aktuella arbete i Västsahara och föreningens tidigare internationella engagemang presenterades

grundligt. Även några ord om föreningens framtid sades. BiS står inför ett riktigt ödesår 2011. BiSsalongen kan spela en stor roll för framtiden om nya medlemmar blir engagerade och BiS kan genom salongerna spela en fortsatt viktig roll för utvecklingen i bibliotekssverige. Tanken är att fler BiSsalonger skall hållas efter denna första och varje salong kan spela en roll för nästkommande nummer av föreningens tidskrift. Kritik mot själva namnet salong kom dock upp under diskussionerna under den första BiSsalongen då begreppet "salong" kanske inte passar BiS helt perfekt.

Efter Lena Lundgrens introduktion börjar författarna presentera sina texter "Var hamnade jag" och "Vad vill vi som jobbar på folkbibliotek". Ganska snart övergår presentationerna i en diskussion som blickar både framåt och bakåt. Nick Jones påpekar hur själva sättet vi diskuterar våra bibliotek i vår samtid är ett problem. Istället för att se en kontinuitet och se hur idén om folkbiblioteket och dess traditioner är bärande än idag ser vi hellre uppbrott hela tiden. Biblioteket som institution verkar ha tappat förmågan att reflektera över sin egen roll. Vi skapar motsättningar där vi borde kunna se kontinuitet.

Trots denna synpunkt från Nick så reflekterade deltagarna på mötet väldigt mycket över folkbibliotekets roll under kvällens lopp. BiS-medlemmen Johanna Dalmalm kommenterar i inledningen att folkbiblioteken riskerar att i en allt högre grad bli en del av konsumtionssamhället. Vi rör oss mot det hållet både i vårt förhållande till litteratur och till våra användare (låt oss reflektera över att vi i allt högre utsträckning kallar dem för kunder!). Även information, som vi tillgängliggör i demokratins namn, kan bli en konsumtionsvara. Det är relevant och viktigt att biblioteken också garanterar en informationsallmänning.

Arbetsmiljö

Diskussionen berörde också arbetsmiljö. En av deltagarna bidrog med sina konkreta upplevelser från sitt jobb på Stockholm Stadsbibliotek. Personen redogjorde över en jobbig arbetssituation med dåliga arbetsförhållanden där personalen upplevde att det var väldigt svårt att ge användarna bra service då de anställda helt enkelt har för mycket att göra och är för stressade. Bibliotekarien vände sig också mot att vi pratade om information då det inte är det centrala för vår verksamhet. Vi borde prata om kunskap, ge utrymme för reflektion och att tillåta biblioteket att vara långsamt snarare än att tänka på det som någon slags informationsbank.

Speciella grupper

En annan tråd i diskussionen var om vårt uppdrag skall vara generellt eller om vi skall inrikta oss på speciella grupper. Med speciella grupper menas i detta fallet de som redan är de trogna biblioteksbesökarna, eller i alla fall inte de svåra målgrupperna (de som sällan eller aldrig kommer till biblioteket). En deltagare pratar om arbetet på hembiblioteket med att etablera ett varumärke. En del av det arbetet är att bestämma vem man riktar sig mot. Det är allmängods när man pratar om målgrupper att det är omöjligt att rikta sig mot alla för då riktar man sig i själva verket mot ingen alls. Under BiSsalongen är dock frågan om utvalda målgrupper istället för att rikta sig mot alla allt annat än självklar. Skall vi jobba mer mot de grupper

som redan besöker biblioteket och mindre mot de som inte gör det och kanske helt enkelt inte vill? Många av diskussionens deltagare menar att det är svårt att förklara och inte ideologiskt försvarbart att ha välfärdslösningar som inte inkluderar alla medborgare. Vad har vi för mandat om vi bara når en av folkbiblioteken redan etablerad målgrupp som förmodligen redan har andra sätt att tillgängliggöra sig kultur?

Bokcirkelns Nina Frid lyfter exemplet med arbetsplatsbibliotek som är väldigt inkluderande projekt men som folkbiblioteken tyvärr inte längre själva är intresserade av att driva. Enligt hennes studier är det i själva verket många andra som efterlyser den typen av verksamhet. I diskussionen framkommer tankespåret att folkbiblioteken tangerar social ingenjörskonst på ett negativt sätt om vi menar att alla "behöver" folkbiblioteket och den typen av bildning som förknippas med oss. Margareta Berg från Botkyrka kommun kommenterar att man faktiskt kan bygga ett öppet och tillgängligt bibliotek med låga trösklar, och att det är en hållbar strategi. Många bibliotek når idag en väldigt bred och omfattande besökarskara. Man kan nå målet att vara tillgänglig för de flesta utan att ha en tvingande von oben-attityd.

Diskussionen återkommer till att man utan generella välfärdslösningar urholkar stödet för välfärdsinstitutioner och i slutändan gör sig själv irrelevant. Detta bekräftas av bibliotekarien från Stockholm Stadsbibliotek. Han berättar om hur verksamheten i hans bibliotek har tappat så mycket substans att han själv numera tycker att biblioteket kan läggas ner. Genom satsningar på populär och lättillgänglig skönlitteratur och en stressig arbetssituation sprungen ur en kommersiell serviceanda är det numera omöjligt att erbjuda besökarna något som liknar en kvalitativ biblioteksverksamhet. Verksamheten urholkas så mycket att personalen själv inte längre tycker att den är relevant.

Statistik

I diskussionen om bibliotekets syfte och vad meningen med vår verksamhet är kom frågan om statistik upp. Hur mäter man folkbibliotekens värde? Många var ense att de kvantitativa måtten av utlån och besök inte fungerade som en riktig utvärdering av bibliotekets verksamhet. Nina Frid förde återigen upp arbetsplatsbiblioteken på dagordningen när hon påpekade att man kunde få statistiken att fungera till bibliotekens fördel exempelvis genom att folkbiblioteken inkluderar arbetsplatsbibliotek i sin verksamhet. På så sätt hade man fått upp volymen på utlånen.

Mats Myrstener kommenterar att diskussionen om folkbibliotek ofta är väldigt Stockholmscentrerad, och så även under salongen. I en liten ort kan folkbiblioteket faktiskt nå alla invånare! Detta perspektiv är viktigt att minnas när vi diskuterar målgrupper och försöken att nå "alla".

Mats kommenterade också att ordet och boken historiskt har varit centralt för biblioteken och förmodligen kommer fortsätta vara det. Det finns dock mycket som biblioteken har att erbjuda utöver det.

Vid salongens slut var vi alla överens om att behovet av att diskutera ideologi i folkbiblioteksvärlden är stort och eftersatt. Kista biblioteks Åke Nygren lyfter särskilt fram behovet av långa fria tankar, ett behov som sällan tillgodoses i samhället idag. Möjligheten till diskussion som salongen erbjöd verkade vara väldigt uppskattad. Vissa besökare uppmärksammade dock behovet av att diskutera verksamheten utifrån

ett perspektiv som är ännu närmare “golvet”. Under kvällen hade vi mest rört oss kring mer filosofiska och abstrakta resonemang.

Lena avslutar med att berätta om BiS begrepp “det relevanta biblioteket”, något av en programförklaring kring vad ett framgångsrikt folkbibliotek kan vara. En bra utgångspunkt till en

diskussion om folkbibliotek.

Vi efterlyser nu fler texter som berör de ämnen vi diskuterade på BiSsalong 1 till BiS’ tidskrift och även idéer, tankar och texter inför nästa BiSsalong!

Tobias Willstedt och Nick Jones hade inledningar på BiS-salongen. Foto: Anna-Stina Takala